

Marci bácsi Endrőd külterületén, a Simai zug „Zseber” nevű részén, a Simai Holt Körös-ág közelében épült tanyaépületben született 1924.december 6-án. A zord, téli időjárás miatt szülei csak december 1-én tudták szekérral bevinni Endrődre, a plébániára, így ez a nap került bejegyzésre születési dátumként. Édesapja, Martinek Miklós Erdélyben, Petrozsényban lakott, 1910 körül nősült meg először. Felesége és pici gyermeke spanyolnáthában meghalt, őt árvát hagyott maga után.

Az ötgyermekes özvegyember újra nősült, egy endrődi barátja "közvetítésével" egy endrődi lányt, Tímár Terézt vette feleségül. Hat közös gyermekük született még. A tizenegy gyerek nevelése ebben a nehéz történelmi és gazdasági korszakban bizony nem tette lehetővé, hogy gond nélküli gyermekkoruk legyen. A tanyáról a család hamarosan beköltözött a faluba, Endrődre. A Selyem utcában sikerült egy egyszerű falusi épületet megvásárolniuk. A család igen szűkösen élt, különösen akkor vált még nehezzé az életük, amikor a családfenntartó apa meghalt, és a törékeny termetű Teréz asszonyra maradt a gyerekek ellátásának, felnevelésének gondja. A kisebbek az apa munkaadójának, a MÁV-nak a szegedi árvaházába kerültek, ahol gondos nevelésben volt részük. A kis Márton Gábor, akit már akkoriban is mindenki Marcinak nevezett, jó tanuló, sőt kiváló előmenetelű diák lett az árvaház szegedi iskolájában. Meghatározó élménye volt ebben az időszakban az, hogy többször is láthatta Juhász Gyulát, akinek költészete, munkássága nagy erővel hatott rá. Tanárai elbeszélései és az irodalom szeretete olyan nagy hatást tettek rá, hogy ez az élmény egész életére meghatározó lett: beleszeretett az irodalomba, különösen a verseket szerette, főleg Juhász Gyula és Ady költeményei voltak a kedvencei. Maga is megpróbálkozott az írással. Első versei Szegeden a MÁV-intézet diáklapjában jelentek meg, és később is, kisebb-nagyobb megszakításokkal folyamatosan írt. Írt a diákéletéről, később a munkájáról, iskolákról, a tanyavilág embereiről, pedagógusi munkáról, merthogy felnőve a tanítói hivatást választotta. Iskoláit Szegeden, majd az akkor újra Magyarországhoz tartozó Újvidéken és - rövid idejű kitérővel-Kaposváron végezte. 1944 karácsonyán Szegedről tért haza vonattal. Mikor a gyomai vasúti hídhöz értek, orosz katonák állították meg a vonatot, ingre-glóriára levetkőztették az utasokat, de épségben elengedték őket. Így szenteste egy szál ingben, mezítláb érkezett meg özvegy édesanyjához, aki először megijedt tőle, azt gondolta, hogy rémeket lát.

Tanítói pályáját helyettes tanítóként kezdte 1944-ben, a szülőfalujához tartozó tanyavilágban: Csejtpusztán. Pedagógusi pályafutása alatt végig Endrődön, ill. az Endrőd környéki tanyavilágban maradt. Itt igyekezett az új nemzedékek tudását megalapozni. Endrődön lakott, Csejten tanított, a kilenc kilométert az első két évben futva tette meg, kora reggel oda, délután vissza. Két év múlva már kapott a községtől egy biciklit, amivel a dolog leegyszerűsödött, persze csak száraz időben, mert sáros földúton – ugye - nem lehet biciklizni. Ilyenkor a köves út mellett, a Simai halomnál letette a biciklit, onnan pedig az „apostolok lován” tette meg a maradék három kilométert az iskoláig. Begyűjtött a vaskályhába, mert ő volt egy személyben az iskolaszolga is, és várta a gyerekeket. Ma már el sem tudjuk képzelni, hogy ezt valaki így megcsinálná. Mikor a csejti és a varjasi iskolát bezárták, a gyerekeknek Nagylaposra kellett járniuk iskolába, nem ritkán négy-öt kilométerről. Ebben az időben Nagylaposon is száz feletti volt az iskola tanulóinak létszáma. A legtöbb időt itt, Nagylaposon töltötte el, ahol már felesége, Jolika néni is csatlakozott hozzá, nem csak az életben, hanem a tanítói munkában is. A nagylaposi iskolában is megszűnt a tanítás, akkor került a kollégiumba nevelőnek, majd az endrődi iskolában lett napközis nevelő.

Megélt élete, amelyet nyugodtan nevezhetünk teljes életnek, lehetővé tette, hogy három generációnak is megtaníthassa, hogy miért is kell büszkének lennünk arra, hogy magyarok vagyunk, hogy ez a kis nép nem hátrébbvaló egyik más

nemzetnél sem. Messze földeket bejárt, de mindig boldog volt, ha az endrődi templom tornyát hazatérve újra meglátta.

Szeretett tanítani, szerette a sportot, amelynek fiatal korában futballistaként aktív részese volt. Később szervezője, lelke, motorja volt a fiatalok versenyszerű és testedző sportolásának, elsősorban az iskolai kereteken belül, de sportköri elnökként is évekig dolgozott társadalmi munkában. Szabad idejében írt. Írásai egy része néprajzi, szociológiai témákat érintett, az egyszerű emberek életéről és az endrődi emberekről írt, de emellett papírra rögzítette tanítói élményeit, tapasztalatait is. Emellett színdarabok, mesejátékok megírására is talált időt, amelyeknek előadásait is megszervezte. Ezek a színelőadások az endrődi külterületi, tanyai életkedves színfoltjai voltak, az iskolákban zajlottak le, az azokon részt vevők a mai napig is jó szívvel emlékeznek rájuk.

Az élete során összegyűjtött anyagok feljegyzések alapján idősebb korában több könyvet is írt, amelyek alapvető forrásai az endrődi nép élete iránt érdeklődőknek, egyetemi, főiskolai szakdolgozatokat készítő fiatalok kifogyhatatlan forrásanyagot találhatnak feljegyzéseiben, könyveiben.

Több könyvét sikerült összeszerkeszteni, kinyomtatatnia. Ebben mindig segítséget kapott szeretett falujától, ismerőseitől és nem utolsósorban volt diákjaitól. Leginkább összegyűjtött versei kiadásának örült, amivel gyermekei lepték meg édesapjukat.

Sajnos nem tudta minden könyvét sajtó alá rendezni, mert közbeszólt a sors. Tudjuk, hogy még maradtak az íróasztalában kiadásra vagy szerkesztésre váró feljegyzések, írások, sőt még újabb terveket szőtt, de ezeket a terveket - újabb könyvek írására- már nem tudta megvalósítani, 2010. január 7-én hunyt el.

(Városunk, Gyomaendrőd 2010.februári száma alapján)

Márton Gábor három gyermekével, könyvbemutatón az endrődi könyvtárban.